

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 9

Fylke: Hordaland

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Granvin

Emne: Um Lauving

Bygdelag: "

Oppskr. av: Jon Haukanes d. e.

Gard: Haukanes

(adresse): Folkedal

G.nr. 124 Br.nr. 1

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsla. *etter eige røynsla.*

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Lauvinger vare brukte i Granvin so langt ein kan gå attende i tid. (mann eller mann i mange) atted, etter det mine fædrear fortalde. Ofvmlag alle gards mennes lauvar enno, men mindre enn fyre, då det er vand um arbeidshjelp.

2.

Ein lauvar um våren i bjørk. Det hev ålment, at ein kloger ned store bjørk som ein fæ bork og never av - i kabalend. d. v. s. side millom vårom og slatten. Ein kvita då bjørkegreinene og batt riskvistene med lauvet på i passende knipper, batt med ein bende og kalla knippet kjero. Det var oftast kvende som kvita og batt kjervet. Ein rispar ikkje nokoslag lauvar med handi.

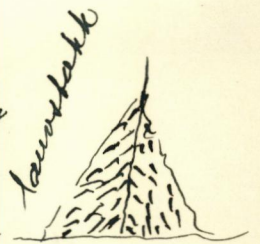
4.

Fyrsteva dei allslags lauvsre utan asp. Dei seinste 50-60 år stuvor (kydler) ein ikkje nokoslags lauvsre, og skogsbrørne vert mykje større og verdfullare. Askevare ein enno for det meste. Asken kan ein stuva eller hogga av stuvor kvart 5te til 10de kvart år. Askegreinene vert då det staur og pro

2
og material til alskens skoft-øksa-og grevskoff.
Staur og bro vert til hesjamaterial året etter.
dei minste greinene av asken hogg ein
til markakjeppe som ein skjov um vintrene

Askelauving gjekk fyre seg mellom
høy og høslatten. Askestevane kan ha
verde, med di det er ein lett og rask
foring, og askelauv gjeld for ei veralika
godt fôr som det beste enghøy. I 14-15 års
alder kan ein steuva ein ask for fyrste
5 gong. Ein kan plukka askelauvet so seint
som mikkjelsmesse - ikkje rispa det. Då
hev ein det i hes og hesjar det og tek
det inn legg det på skukkar eller staura-
lem når det er furt. Når ein kjervar
asken, tek ein kjervene inn gjerne
straks, og durkar ved at å setja det
i stoa - set kjervi to adrett med tap-
per opp - gjerne på ein høglade eller
skukk. - Plukkar ein askelauvet, so kesjer
ein det i ei køyhes. Allslags kjero tek ein
no inn i loda og vert durka der med gode
sidede. - Om trausten lauvar ein og bjørk,
dersom ein ikkje fekk nok kjero i høballen.
Men ein steuvar ikkje bjørk lengre.

Sjå durka ein bjørkelauvet i høballen
ete i skogen og sette det opp i store lau-
stakkar, gjerne dra 200 - 400 kjero i stakken.
Ein tok då eit fje på ein lurd plass og la kjervi i
flotag, stakken vidast vrede med starker med
over, tok so eit knippe burdn (blom) og batt
rundt krestamma, so det ikkje kann vata
inn i stakken etter dret. Med vidjer batt
ein so ein 4-6 meter lange stonger som batt
medover på ovste del av stakken.

3
Eg var gartmann i umlag 50 år, men brukte aldri laustakk i skogen. Eg bau eller høyde det heim eller hadde det heim på løypesteng. Eg hadde ein gang heim 200 bjørkehjerro frå fjellrynet på løypesteng. Ein lauva var lag 700-1200 kjero av bjørk og lind og 800-1000 askekjero. Andre lauva noko mindre årleg. Ein hadde skruv på stakker av burtu, iktje mold. Sur lauv er ukjent her.

6 Um vestrane bau ein lauvstakker etter alm. byratog på ryggen eller drog byrane på ein skikjelke, kunde og kjøpa lauvet heim på Orjofæret der det gjekk av.

7 Ein vaksen stork bau ca. 20 kurre bjørkehjerro, ei kvinna 12-15 st. Ein lauv var både i inn- og utmark.

8 Askekjero er slik laga at sei kjero er passande at sei kjer pr. dag. Bjørk- og lundekjero til lauvne. 1 kjero til 5 lauv

Alm brukast berre til kuer. Um varen, ca. 10te mai, høyin er almestuen, flekker bastet av dei tykkaste greinene, lagar det i krusber og bau det heim på

2 byratog. Kvisterne so lange som kjero, gjev ein til kuerne som brat. Av almefar, sa dei gamle, molka kuerne godt, og kjomen vart fin og feit. So er det lite dei far tid til finna far av tra alm.

10 Til gisen rispa dei både alm og arrelaav, men mindre ro - helst iktje ligg dei fleste.

11 Selleslauving og lufflauving er iktje i bruk

Um kaustane nær det skult ver,
 dett askelauvet rett med so ein kan raka
 det saman i dungar og beru det keim
 i jutesekkjer og gjeva det til krynn.
 Men er det vind, bles det saman med
 annan lauv i dungar. Då ber ein
 det og inn sekkjer og hev det til bos
 under gris og kalv. Det er helst kvinne
 arbeid med å samla slikt lauv

Askelauv er rekna for godt
 lauv og får. Sauen som går ute og
 finno det på marki, feitrava v det
 um kaustane.

Det er somme stader dei
 rakar ospelauv til hestane, der asp
 veks best. Dei vil ha det til det at
 ospelauv er godt å kessen, og dei
 saknar dette lauv når dei skje for
 høve til raka det.

Det er berre i Lurroer dei rakar
 lauv um kalleber, og då kan dei samla
 det i store haugar inne under tak
 ein stad, der det ligg best.

Rauv vert helst nytta til skaving
 og brot. Skurdom laggar dei her som ask.

I saglestale segyer ein: lau, lauing;
 sku, askjeste, skuing.

1592